

WEERZIEN IN
HET MIDDEN
VAN DE AARDE

Van Nathan Englander verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos uitgevers

Verlost van vleselijke verlangens
Het ministerie van Buitengewone Zaken
Waar we het over hebben wanneer we het over Anne Frank hebben

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

NATHAN ENGLANDER
WEERZIEN IN
HET MIDDEN
VAN DE AARDE

VERTAALD DOOR NICOLETTE HOEKMEIJER

AMBO | ANTHOS
AMSTERDAM

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

ISBN 978 90 414 2095 4

© 2017 Nathan Englander

© 2018 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos uitgevers,
Amsterdam en Nicolette Hoekmeijer

Oorspronkelijke titel *Dinner at the Center of the Earth*

Oorspronkelijke uitgever Alfred A. Knopf

Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam

Omslagillustratie © Roald Triebels/Shutterstock

Foto auteur © Michael Lionstar

Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor Nicole Aragi

Er is sprake van cumulatie. Er is sprake van verantwoordelijkheid.
Verder heerst er onrust. Grote onrust.

JULIAN BARNES

2014, grens Gazastrook (Israëlische kant)

Jij blijft buitenspel. Bij de aanvallen, bij de tegenaanvallen. Bij de drie ontvoerde jongens, ongetwijfeld dood, of bij het kind dat is vermoord in het bos, levend verbrand.

Je zit roerloos op een stoel voor je huurhuisje en wacht op de klik van je theewater dat aan de kook komt. Je verplaatst een voet en een hagedis verschiet zodra hij je opmerkt, neemt de kleur aan van zand.

Aan de andere kant van het land scharrelen de soldaten door de heuvels van Zuid-Hebron. Ze sluipen rond, op jacht naar de lichamen, keren stenen ondersteboven. En hier, achter de hekken, kopen de Gazanen de markt leeg; braaf zetten ze hun kraan open, laten emmers en kommen vollopen.

Het is nog licht, nog helder. En je weet, zodra het duister inzet zullen de raketten door de lucht gieren, vanuit de olijfgaarden en de dakkoepels, vanaf de parkeerplaatsen van ziekenhuizen en uit de laadbakken van pick-ups. De mensen langs de kust zullen naar veilige plekken trekken in steden steeds verder naar het noorden, een afspiegeling van het bereik van de raketten.

En jij, jij blijft op je stoel zitten, neemt kleine slokjes thee en kijkt naar de vurige startten die in een grillige, kromme baan over je heen gaan. Dan volgen de sirenes en de dreunen en de lichtflitsen van de vergeldingsacties wanneer de projectielen doel hebben getroffen. Jouw stulpje staat zo dichtbij dat je enige zorg klungeligheid is, mochten de strijders aan een van beide kanten niet ver genoeg schieten. Al dit wapengekletter is vooralsnog niets anders dan het geluid van twee landen die zich warmlopen voor de onvermijdelijke strijd.

Wanneer de strijd losbrandt zal hij dit keer, elke keer opnieuw, heviger zijn dan de voorgaande keer. Het is altijd weer erger, gewelddadiger, onbeheerster, een gestage escalatie. De enige constante.

En zodra de invasie eenmaal is begonnen? Het valt onmogelijk te zeggen hoe en wanneer – en zelfs óf – er ooit een einde zal komen aan het bloedvergieten. Duidelijk is alleen dat beide partijen zullen strijden voor rechtvaardigheid, elkaar zullen doden in naam van degenen die onlangs zijn gedood, als eerbetoon aan hen die zijn omgekomen bij een vergeldingsactie voor degenen die, weer voor hen, zijn omgekomen tijdens het vergelden.

Dit alles maakt je eigen gedachten zonder meer ongepast. Jouw zorgen naar de achtergrond gedrongen, onbeduidend.

Is het jouw kind dat wordt vermist? Is het jouw zoon die levend is verbrand? Nee. Nee, dat is niet het geval. En tenzij het jouw soldatenzoon is die aan de grens naast zijn tank ligt te slapen, jouw gemaskerde strijder die, zonder enige bescherming, geconfronteerd met een overmacht, de Qassamraketten afvuurt die door de nacht gieren, willen we van jou geen gejammer of geweeklaag horen. Jij dient te berusten in je dagelijkse teleurstellingen, je onvervulde verwachtingen en je persoonlijke drama's, ze zouden je moeten vervullen met schaamte.

Natuurlijk, dat weet je heus allemaal, en je hebt er ook in berust. Tenminste, dat houd je jezelf voor, terwijl er een vogeltje waarvan je de naam niet weet langs je oor scheert. Aan het einde van zijn glijvlucht slaat hij even met zijn vleugels.

In de stilte die het vogeltje doorbreekt, hoor je bij het opstijgen veertjes langs veertjes strijken – een wonder. Je draait je hoofd om zijn pad te volgen, houdt een hand boven je ogen tegen de zon.

Zo zit je daar, bij je huisje, met toegeknepen ogen, en je overdenkt je verbijsterende onnozelheid, je kille koppigheid, je onwil om je geheel eigen en niet-aflatende verlangen los te laten.

Wanneer het water begint te borrelen en je de klik van de ketel hoort, sta je op en zegt tegen jezelf: Je bent onbeduidend. Laat het – hém – eindelijk los.

Maar de gebiedende wijs vindt geen weerklank, en het lijkt erop dat je de volkomen kansloze onderneming gewoon doorzet. Totdat

het moment daar is, totdat je het geheime teken krijgt van je geliefde, blijf je vastklampen, al dreigt het oneindige, duistere onbekende.

Na de inventaris te hebben opgemaakt van de stilzwijgende overgave die deze – elke – oorlog eist, heb je besloten dat er één verlies is dat te veel gevraagd is. Een offer dat je niet bereid bent te brengen. Het is een persoonlijk gemis dat je niet langer kunt verdragen en waarin je niet langer berust. Laat de soldaten maar strijden en de burgers hun last dragen. Maar jij, jij verdomt het nog langer. Je gebroken hart breekt je op.

2014, black site (Negev-woestijn)

Hoewel ze beiden elke vierkante millimeter kennen van de cel waar ze in zitten, elke barst in de betonblokken, elke ingebakken spikkel in de tegels, wijst de bewaker toch over zijn schouder naar achteren, naar de camera boven de deur, in een casinoachtig, vandalismebestendig, ondoorzichtig kastje dat even onschuldig oogt als een grote, glazen knikker.

Er hangt een identieke camera aan de muur ertegenover, boven het hoofdeinde van het smalle bed van de gevangene. Die camera is door de plexiglazen deur heen gericht op de wc en de douche, en hij brengt ook de smalle metalen plank in beeld, met de boeken en de kauwgom en de Engelstalige tijdschriften (die er te breed voor zijn), een verzameling die toont hoeveel privileges de bewaker de gevangene in de loop der jaren heeft vergund.

Een derde cameraatje is aangebracht boven de smalle sleuf van het raampje van de gevangene en dat kijkt, vanaf het raam – vanuit een andere positie – naar de twee andere camera's, die op hun beurt terugkijken. De muur met het raam bevindt zich tegenover de muur waar het bed tegenaan is geschoven, de enige muur zonder eigen observatieapparatuur. De bewaker had altijd gedacht dat die muur misschien leeg was gelaten omdat een vierde camera overkill zou zijn voor de overkill, aangezien alleen al de raamcamera, met het vogelperspectief van zijn fisheyelens, alle hoeken van de cel bestrijkt. Met de twee andere erbij wordt elke beweging in het leven van de gevangene in drievoud vastgelegd – behalve op de wc en de douche, waar hij, buiten bereik van de camera boven de deur, de enige blinde

vlek van die lens, slechts in tweevoud wordt vastgelegd.

Vastgelegd, compleet met tijd en datum, en voorzien van het cameranummer en de bijnaam van de cel, de 'Peach Pit' – een naam die de bewaker heeft gekozen om geen enkele andere reden dan dat hij thuis een joint zat te roken en de Hebreeuwse ondertitels las van een *Beverly Hills 90210*-herhaling, met het geluid uit, toen hij werd gebeld voor deze klus.

De bewaker wijst naar de camera en vertelt de gevangene hoe het er voor de bewaker uitziet wanneer het pikdonker is in de cel, wanneer de gevangene zou willen dat hij alleen kon zijn met zijn gedachten, zou willen dat het voor hem echt, zuiver, nacht was.

De gevangene schrikt ervan, want in de ruwweg tien jaar dat ze nu aan elkaar vastzitten, zijn de camera's, en de blik van de bewaker erachter, werkelijk het enige waar ze het nooit, maar dan ook echt nooit, over hebben gehad in al hun zoekende, tastende, letterlijke eindeloze gesprekken.

De gevangene houdt zijn hoofd een beetje schuin en kijkt de bewaker indringend aan, vragend, want hij weet dat zijn cipier dit niet zomaar aansnijdt. En de bewaker is ook niet gek. Hij weet heel goed dat hij een veel lagere opleiding heeft dan de wijsneus die hij moet bewaken, en hij weet ook wel dat hij niet uitblinkt in het bedenken van metaforen, al heeft hij reuze zijn best gedaan er eentje te verzinnen om de boodschap te verzachten, misschien ook wel in een poging hun tijd samen te karakteriseren, en die vervolgens te gebruiken als bruggetje voor zijn schokkende mededeling – schokkend ja, zelfs voor een anonieme verdwenen Amerikaan, die is veroordeeld tot een cel die, op papier, domweg niet bestaat.

Met andere woorden: slecht nieuws is nog zacht uitgedrukt.

Wanneer de bewaker het verschrikkelijke nieuws vertelt – een onthulling die de bewaker op geen enkele manier valt aan te rekenen – kan hij er eigenlijk niet omheen ook iets te vertellen wat hij zelf *fajslot* zou noemen, en wat de gevangene 'verzachtende omstandigheden' zou noemen, feiten die het verhaal kleuren, maar die geen positief beeld schetsen van de bewaker, de trouwe – en enige – vriend van de gevangene. Het zou, volkomen terecht, de verstandhouding

in gevaar brengen waaraan ze beiden gehecht zijn geraakt, een verstandhouding die duidt op het stockholmssyndroom, dat zijn ze zich beiden bewust, een verstandhouding die Gevangene Z typeert als 'Patty Hearst-achtig,' een verwijzing die de bewaker heeft moeten opzoeken.

De bewaker probeert, aangaande de complicerende factor die hij nog niet heeft opgebiecht, zijn eigen handelen te rechtvaardigen met de gedachte dat hij Gevangene Z al die jaren alleen maar in bescherming heeft willen nemen. Dat was letterlijk zijn taakomschrijving; zijn functie stond gelijk aan zijn handelswijze. Hij heeft Gevangene Z bewaakt, op meer manieren dan de gevangene ooit zal kunnen begrijpen.

Hoe was het in 's hemelsnaam zover gekomen? De bewaker herinnert zich de eerste keer dat hij plaatsnam achter zijn drie in plastic gevatte beeldbuismonitoren – zacht gloeiend; een bescheiden trip-tiek, speciaal voor hem neergezet, om zijn geheime gevangenis in de gaten te kunnen houden. Een van de monitoren stond recht voor zijn neus, de andere twee ertegenaan, elk aan een kant, een beetje schuin naar hem toe, en alle drie boden ze een ander monochroom perspectief van waaruit hij precies hetzelfde niets kon gadeslaan dat zich in de cel voltrok. De hoek waarin de monitoren waren geplaatst, zijn gezicht dat hij voelde oplichten in de grijsblauwe gloed, het deed hem denken aan zijn moeder die op het strand een reflecterend stuk aluminium onder haar kin hield om het zonlicht te vangen, zijn moeder die zich in een strandstoel liet ploffen en haar mouwen oprolde, maar haar zedige rok en de bandjes van haar sandalen strak om haar kousen liet zitten.

Door haar was hij, in 2002 alweer, verstrikt geraakt in deze hachelijke situatie. Op het schermje van zijn mobiele telefoon kon hij zien wanneer zij belde en de vaste telefoon thuis – haar telefoon, dus, de telefoon waar zij voor betaalde – nam hij alleen op wanneer ze begon te tieren op het antwoordapparaat dat ze weigerde de deur uit te doen, hoewel hij haar had gesmeekt over te stappen op voicemail, zoals iedereen.

Ze had hem niet gebeld tijdens een herhaling van 90210, maar hal-

verwege een programma waarbij hij echt niet gestoord wilde worden. Hij deed altijd vanaf de bank mee aan de Britse versie van *The Weakest Link*, wat hem uitstekend afging totdat hij struikelde over de eenvoudigste, flauwe vragen, die zo typisch Engels waren dat ze hem pijnlijk duidelijk maakten dat hij gedoemd was te falen – enkel door botte geografische pech en het nadeel te zijn geboren in de oksel van de Levant.

Datzelfde gevoel van botte pech bekreep hem tijdens zijn andere lievelingsprogramma, de Britse versie van *Who Wants to Be a Millionaire?* En dan ging het niet om een miljoen sjekel, maar om een miljoen Britse ponden – een bedrag waar je nog eens wat aan had. Hoe moest je je van verre al die feitjes eigen maken die Engelsen met de paplepel kregen ingegoten? Die eenvoudige, achteloze vragen hadden niets van doen met kennis. Het waren weggevertjes, cadeautjes voor de gelukkigen die op het juiste moment op de juiste plek waren geboren. Toch deed hij zijn best om zijn kennis bij te spijkeren.

In het leger had hij veel gelezen, in de hoop zich te ontwikkelen en zich omhoog te werken in de wijdere wereld. Hij wilde Israël zo ver mogelijk achter zich laten, zodra hij de kans zou krijgen. ‘Wil de laatste het licht uitdoen?’ zeiden ze destijds tegen elkaar. De bewaker had ervan gedroomd in Londen of Manchester terecht te komen, maar zelfs al werd het Birmingham, dan nog zou hij er iets van maken. Hij zou zorgen dat hij aan een van die tv-programma’s mocht meedoen, waar hij zou worden geplaagd met zijn accent, maar waar hij iedereen het nakijken zou geven door zoveel geld te winnen dat hij zijn gloednieuwe Britse leven op poten kon zetten.

Toen zijn moeder hem die ochtend eenmaal aan de telefoon had, praatte ze aan één stuk door, zelfs toen de bewaker haar smeekte om even te wachten, alsjeblijft, totdat iemand het had verknald door de keten van goede antwoorden te verbreken. Hij wilde best met haar praten terwijl er iemand werd weggestemd.

‘Je belandt uiteindelijk toch in de gevangenis, linksom of rechtsom,’ zei zijn moeder, die deed of ze hem niet hoorde. ‘Op deze manier zit je tenminste aan de goede kant van de deur, dacht ik zo. Op deze manier kun je in het weekend tenminste naar huis.’

‘We hebben het over Israël. Hier mogen moordenaars in het week-

end naar huis. Al heb je tien mensen vermoord, dan nog mag je gewoon dansen op het huwelijk van je kind. Ik pas ervoor.’

‘Dit is niet zomaar een klus,’ zei ze. ‘Het is top secret. Je wordt een sjoesjoeïst. Dat staat goed op je cv, daar heb je de rest van je leven wat aan. Het is op verzoek van de premier. De Generaal – het komt van hem.’

‘De Generaal? Heeft de Generaal naar mij gevraagd?’

‘Naar jou en niemand anders. Het moet wel een noodgeval zijn, dat hij me vraagt om me tot jou te wenden. Het is kennelijk iets dat binnen het kringetje moet blijven – ik mag er eigenlijk niet eens met je over praten, aan de telefoon.’

‘Als je telefoon al wordt afgeluisterd, is het door hem of zijn fascistten.’

‘Of door de Russen,’ zei ze. ‘Of de Amerikanen of de Fransen of de Engelsen die jij zo geweldig vindt. Nou ja, zelfs al luisteren ze mee, wat kan het schelen. Ik heb niets verkeerd gezegd. Geen woord.’

‘Nu doe je het weer,’ zei hij. ‘Je zegt dingen voor het transcript. Je speelt een toneelstukje voor de spionagedienst van welk land ons ook maar afluistert.’

‘Oké,’ zei ze. ‘Sorry. Dat doe ik inderdaad, je hebt gelijk. Ik heb een merkwaardige baan.’

‘Zeg dat.’

‘En nu heb ik ook nog een merkwaardige klus voor mijn zoon. Het betaalt goed. En heel moeilijk kan het niet zijn.’

‘Hoe weet je dat?’

‘Omdat de Generaal je een sukkel vindt. Als ik iets over je vertel, glimlacht hij, maar het is duidelijk dat hij je een kluns vindt. Als het ingewikkeld was, zou hij het niet aan jou toevertrouwen. Maar je bent loyaal en je weet je mond te houden, daar gaat het hem om.’

‘Niemand kan beter een geheim bewaren dan ik.’

‘Bovendien denkt hij dat je toch nooit een vriendin zult vinden om je mond voorbij te praten, zelfs al zou je dat willen.’

‘Heeft hij dat gezegd of zeg jij dat?’

‘Hij? Over wie heb je het? We zijn “hem” alweer vergeten. Vanaf nu breng je hem nooit meer in verband met deze klus.’

‘Oké.’

‘Zelfs niet in gedachten. Beloofd?’

‘Ik hang nu echt op, hoor.’

‘Je doet maar! Het heeft geen zin. Je zou toch nooit winnen.’

‘Hoe bedoel je?’

‘Als je aan dat programma zou meedoen, zou je verliezen. Dat is precies waarom er zoveel mensen naar kijken. Lekker thuis op de bank met een biertje op je buik weet iedereen alle antwoorden. Het is anders als je in de spotlights staat. Jij bent niet opgewassen tegen die druk.’

‘Heus wel.’

‘Bewijs het maar. Het kan nooit lang duren, deze klus. Een paar dagen, hooguit een paar weken – hij belooft om je een jaar lang op de loonlijst te zetten. Nauwelijks moeilijker dan op een slapend kind passen. Zodra ze hebben bedacht wat ze met hun probleem aan moeten, kun jij weer lekker voor de tv hangen. En mocht je ooit bij je positieven komen en een bestaan willen opbouwen in dít land, mocht je ooit besluiten dat je niet langer bij je moeder wilt wonen, dan slaat ieders fantasie op hol bij zo’n lekker vage vermelding op je cv, met de bijbehorende loonstrookjes van de overheid. Hierna behoort high-tech tot de mogelijkheden. Ze zullen denken dat je een sluipmoordenaar was, of een kikkvorsman. Ze zullen denken dat je een held bent, al vraagt de Generaal je misschien alleen maar een stoel warm te houden. En denk eraan, het is níét de Generaal die het vraagt. Zodra ik heb neergelegd zet je hem weer uit je hoofd – dat heb je me net beloofd! Ik wil het je nog een keer horen zeggen!’

‘Ik belooft het.’

‘Wát belooft je?’

‘Geen idee. Zo grondig heb ik het uit mijn geheugen gewist.’

‘Mooi,’ zei ze.

‘Mooi,’ zei hij. ‘Zeg maar dat ze me kunnen bellen.’

‘Heb ik al gezegd. Ga maar weer lekker tv-kijken.’

2002, Parijs

Hij zou die krant eigenlijk niet meer moeten aanraken, en eigenlijk zou hij niet meer in dit restaurant moeten komen, hij zou gewoon aan zijn kant van de rivier moeten blijven, zich zonder meer moeten beperken tot de betrekkelijke veiligheid van de linkeroever en het wandelingetje van en naar zijn werk.

Z is er slecht aan toe en hij is tot de conclusie gekomen dat hij nooit door die hele batterij psychologische tests had mogen komen, dat het merkwaardig is dat ze hem überhaupt hebben gerekruteerd, en ronduit krankzinnig dat ze hem op een missie hebben gestuurd. Hij houdt nog altijd vast aan het idee dat het Instituut met alle geheime structuren stoelt op wijsheid, en stelt zich gerust met de gedachte dat degenen die hem hebben opgeleid heus van begin af aan zijn zwakke plekken hebben gezien, maar kennelijke ook positieve dingen zagen, waardoor ze toch besloten het risico te nemen.

Nu ze zijn geconfronteerd met de gevolgen van hun verkeerde inschatting, zullen ze kosten noch moeite sparen om Z uit de weg te ruimen.

In de annalen van de Israëliëse spionagedienst zal zijn verwurging, vergiftiging, of verdrinking in de Seine, weinig meer behelzen dan een kloddertje Tipp-Ex op een formulier. Hij is een menselijke typerfout die binnenkort zal zijn uitgevlakt.

Hij roept zijn gedachten een halt toe. Onverholen onrust, angstige overpeinzingen, het heeft allemaal invloed op de gezichtsspieren, waardoor hij een schuldige, verdachte indruk zal maken, en op een zwak moment zou hij wellicht zijn zelfbeheersing kunnen ver-

liezen en gespannen om zich heen kijken. Mocht er iemand zijn, iemand die is gespitst op dergelijke tekenen, die hem nog niet had opgemerkt, dan zou Z zich op die manier ogenblikkelijk blootgeven.

Hij kan zich maar het beste concentreren op zijn ademhaling. Hij richt zijn aandacht naar binnen, weet tot bedaren te komen, ademt gelijkmatig en rustig in en uit. Hij loopt van de Hebreeuwse krant, die nogal uit de toon valt, naar de kassa waar – zoals gebruikelijk – een reusachtige, sjofele man achter zit, zo te zien een Frans-Joodse kozak.

Wat echter allesbehalve gebruikelijk is, is het bedienend personeel. Er is een nieuwe serveerster – Noord-Afrikaans, heeft hij het idee; Joods ook, heeft hij het idee. Ze wendt haar blik af terwijl ze zich buigt over bakken hummus, tabouleh en labneh, waarvan ze wat op een bord schept. Ook is er een lange, gespierde, nieuwe ober, die hem dit keer het meest zorgen baart.

Zodra Z het restaurant binnenkwam, merkte hij dat de ober hem opmerkte. De ober liep onmiddellijk door de zijdeur naar buiten en tikte een opmerkelijk kort bericht op een telefoon die hij meteen weer in zijn zak stopte.

Uit de hele houding van de ober maakt Z op dat hij dit werk maar niets vindt, dat hij misschien acteur of muzikant is, en dat hij heel goed homo zou kunnen zijn. Of misschien acteert hij dat hij homo is, acteert hij dat hij het niet naar zijn zin heeft, acteert hij dat hij een groot gevoel voor esthetiek heeft, zodat hij moeiteloos kan opgaan in het leger van gelijkgestemde hugenootse obers die eigenlijk zanger, kunstenaar of regisseur van Franse cultfilms hadden willen zijn, en die neerkijken op alle toeristen en Joden op vakantie die ze de godganse dag moeten bedienen in de Marais. Deze buurt is nu van hén (de homo's, niet de hugenoten), en hoe eerder dit kleine sjitl-openluchtmuseum wordt opgedoekt, of hoe eerder alles wordt ingepakt en verhuisd naar een locatie dichterbij het vliegveld en Euro Disney, hoe beter.

Het zou de perfecte dekmantel zijn, deze ober-die-geen-ober-is, die weet dat Z's maag hem weer zal verraden. Hij hoeft alleen maar de deur uit te lopen en een of andere ontstekingscode in te tikken op dat mobieltje. Nog geen tel later zou er Turkse salade tegen het plafond

zitten, zou Z zijn uitgesmeerd over de hele Rue des Rosiers, vermalen tot zijn eigen paté.

Z voelt dat hij zweet en hij vliegt bijna tegen het plafond als de kokzak bij de kassa vriendelijk vraagt of hij het wil meenemen of opeten.

Z zegt in zijn belabberde Frans dat hij het wil opeten. De manager wijst naar het lege tafeltje bij het raam, het tafeltje met de krant. Z gaat zitten, werpt een nieuwsgierige blik op de krant, alsof hij nog nooit van zijn leven een Hebreeuws dagblad heeft gezien, pakt hem op en legt hem op de andere stoel, buiten zijn blikveld.

Wie heeft hem hier neergelegd? Wie heeft hem meegenomen, een krant van twee dagen terug?

Dan herinnert hij zich een verhaal waar ze tijdens de training allemaal om moesten lachen. Een verhaal over een van de terroristische kopstukken die Israël had proberen om te brengen – wat op een haar na was gelukt. Het doelwit was met succes vergiftigd, maar na weken in een ziekenhuis in Damascus had hij het uiteindelijk toch gehaald.

Het enige wat het slachtoffer wist van de bijna gelukte moord, het enige wat de artsen met zekerheid konden zeggen, was dat hij het gif niet via zijn mond had binnengekregen maar dat het via de huid zijn lichaam was binnengedrongen. Wat hij ook wist, was dat Israël hem nog altijd dood wilde hebben, en daar ook hard aan werkte.

Wat Israël wist, was zo ongeveer alles. Waar hij zich op willekeurig welk moment bevond, wie hij ontmoette, en de helft van wat hij zei. Ze wisten het allemaal, ook welke maatregelen de man had getroffen om zich te beschermen. Als een meelijwekkende koning Midas die bang was om goud te maken, raakte hij niets meer aan waarvan de herkomst onduidelijk was. Als hij een brief kreeg, ging zijn rechterhand in een andere kamer staan om hem voor te lezen, door de deur heen. Eten werd met zorg bij elkaar gezocht, ter plekke bereid en voorgeproefd.

Toiletbenodigdheden werden ingekocht bij verschillende drogisterijen, telkens in een ander deel van de stad. Net als met het eten en de brieven haalde zijn trouwe assistent de deodorant van zijn baas langs zijn eigen vaderlandslievende oksel en gebruikte van elk nieuw rolletje floszijde met pepermuntsmak de eerste meter. Dezelfde assistent ging ook elke ochtend naar een andere kiosk voor een verse